

Turinys

11 Turinys anglų kalba

17 Pratarinė

GAMTA

19 *Antanas Žemgulis*. Endriejavo gamta

35 * *Diana Raudonienė, Darius Raudonius*. Endriejavo apylinkių miškų ir pelkių augalija

46 *Dalia Žemgulytė*. Endriejavo apylinkės hidrografija

54 *Merūnas Lankelis*. Vandens rekreacinės zonos

62 *Antanas Žemgulis*. Atgimimo parkas

66 *Juozas Beniulis*. Šalpės upelio gamtinė ir kultūrinė aplinka

ISTORIJA

73 * *Gintautas Zabiela*. Iš Endriejavo senovės

86 *Janina Valančiūtė*. Endriejavo parapijos istorija

134 *Martynas Purvinas*. Endriejavo apylinkių kaimai XVI–XX a. žemėlapiuose

148 1873 metų Endriejavo valsčiaus aprašymas.
Parengė Kazys Misius

153 *Kazys Misius*. Iš Endriejavo pašto praeities iki 1940 metų

159 *Virginijus Jocys*. Endriejavas 1918–1940 metais

171 *Vytautas Skebas*. Agrariniai pertvarkymai Endriejavo valsčiuje 1940–1941 metais

190 *Arūnas Bubnys*. Endriejavo valsčius 1940–1941 metais

198 *Stanislovas Buchaveckas*. Endriejavo pradžios mokyklos 1940–1944 metais (pirmuoju bolševikmečiu ir nacmečiu)

215 *Edita Jankauskienė*. Ginkluotas partizaninis pasipriešinimas ir jo slopinimas Endriejavo apylinkėse 1944–1953 metais

226 *Danutė Lukminienė (Kryžanauskaitė)*. Kad praeitis nesikartotų

236 *Juozas Beniulis*. Partizaninė kova 1944–1953 metais. Vladukas. Atsiminimai apie dramatišką pokario laikotarpį Endriejavo apylinkėse

* Žvaigždute turinyje žymimi straipsniai, aprobuti monografių serijos „Lietuvos valsčiai“ Mokslo darbų komisijos (žr. p. 4). Knygos gale anglų kalba pateikiamos šių straipsnių santraukos.

ISTORIJA, ŠVIETIMAS, KULTŪRA

- 259 *Kazys Misius*. Draudžiama lietuviška spauda Endriejavo apylinkėse
- 271 *Algirdas Antanas Gliožaitis*. Knygnešys iš Viržintų Jonas Gliožys-Gliožaitis (Gložaitis)
- 283 * *Tomas Petreikis*. Endriejavo valstietiškoji knygos kultūra: XIX a. vidury–1944 metai
- 310 *Juozas Beniulis, Virginijus Jocys*. Nuo žemaitiškos maldaknygės iki Viljamo Šekspyro (Apie endriejaviškį kalbininką ir vertėją Jurgį Talmantą ir jo šeimą)
- 322 *Elena Bukelienė*. Ieva Simonaitytė ir žemaičiai
- 327 *Lina Kantautienė*. Bibliofilo Kazio Grikšo palikimas
- 333 *Antanas Žemgulis*. Endriejavo mokyklos 1804–1992 metais
- 360 *Laima Kazragienė*. Endriejavo vidurinė mokykla 1992–2008 metais
- 371 Endriejavo vidurinės mokyklos pedagogai (1956–2006). *Parengė Antanas Žemgulis*
- 377 *Eugenija Selskienė*. Almos Adamkienės fondo parama atkeliauja į Endriejavo vidurinę mokyklą
- 381 *Laimutė Šunokienė*. Endriejovas šiandien
- 393 *Eugenija Selskienė*. Endriejavo bendruomenės veikla ir lūkesčiai
- 398 *Zita Mačiulienė*. Endriejavo biblioteka
- 403 *Kazys Kęstutis Šiaulytis*. Pasižvalgymai po Endriejavą ir jo erdves
- 422 *Kazys Kęstutis Šiaulytis*. Vaizdusis Endriejavo planas
- 423 *Vytenis Rimkus*. Ablingos memorialo meninės ištakos ir kultūrinė reikšmė
- 434 Pokalbis su ablingiškiu Jonu Padleckiu. *Kalbino Antanas Žemgulis*
- 438 *Kazys Kęstutis Šiaulytis*. Ablingos armagedonas
- ISTORIJA. ENDRIEJAVAS 2004–2009 METAIS
- 457 *Edmundas Rimša*. Endriejavo herbas
- 460 *Aldona Vareikienė*. Endriejovas tūkstantmečio kelyje: su pagarba, meile, viltimi
- 467 2009 metai Lietuvai išskirtiniai. Interviu su Klaipėdos rajono savivaldybės vicemere Rūta Cirtautaitė. *Kalbino Virginijus Jocys*
- 481 *Virginija Lapienė*. Endriejavo seniūnijos ūkininkai 2009 metais

- 503 *Laimutė Šunokienė*. Latvių viešnagė Žvaginių piliakalnyje
- 505 *Virginijus Jocys*. Fotografavimo vieta – Endriejavas, data – 2007 09 16
- ISTORIJA. KAIMŲ, GIMINIŲ, ŠEIMŲ ISTORIJA
- 533 *Kazys Misius*. Ablingos, Laigių, Ližių kaimų istorija XVI–XX amžiuje
- 554 *Elena Adomavičienė*. Mūsų Kapstatai
- 573 *Juozas Beniulis*. Apie Stončaičių kaimą
- 578 *Vida Jocyte*. Tėviškės šnabždesys. Apie Toliotų kaimą ir jo gyventojus
- 583 *Juozas Beniulis*. Kaimynai
- 602 *Stasys Gentvilas*. Šilėnų kaimo praeitis – istorija ir žmonių likimai
- 622 *Juozas Beniulis*. Plati mūsų giminė – Sungailos, Dromantai
- 651 *Valerija Blagnienė*. Prisiminimų takais po Rudgalvių kaimą
- 657 *Juozas Beniulis*. Beniuliai ir Putriai
- 671 *Regina Jonušytė*. Mano senelis Leonardas Jonušis iš Rudgalvių kaimo ir Rietavo žemės ūkio mokykla...
- 683 *Virginijus Jocys*. Auksoro kaimo polonezas

KALBA

- 713 * *Algirdas Ruškys*. Žmogaus pasaulio atspindžiai endriejaviškių šnekteje
- 735 *Neringa Gulbinaitė*. Endriejavo apylinkių vietovardžiai ir vandenvardžiai
- 738 *Ramutė Galdikaitė*. Žemaičių endriejaviškių pravardės

TAUTOSAKA

- 747 *Povilas Krikščiūnas*. Pradžios žodis
- 748 *Jurga Zvonkutė*. Endriejavo apylinkių muzikantai ir jų repertuaras
- 776 *Juozas Beniulis*. Apie Kostą Balsevičių ir kitus Endriejavo senuosius muzikantus
- 784 *Birutė Jasiūnaitė*. Tautosakos pateikėja Ona Martinkienė
- 787 „Mano liežuvis ne votegs...“ Parengė *Povilas Krikščiūnas*

ETNINĖ KULTŪRA

- 817 *Eugenija Žemgulienė. Orų spėjimai*
- 828 *Justas Vileikis. Šuo butuose, sodybose etnografiniu požiūriu*
- 842 *Snieguolė Lauciūtė. Senoji žemaitiška sodyba*
- 850 *Eugenija Žemgulienė. Endriejavo valsčiaus gyventojų mityba ir valgiai iki XX amžiaus vidurio*
- 864 *Marija Purvinienė. Senosios sodybos Endriejavo valsčiuje*
- 878 *Venantas Mačiekus. Papročių teisės reliktai*
- 883 *Veronika Lileikienė. Lurdo grotą Ablingos kaime*
- 895 *Antanas Žemgulis, Kęstutis Velička, Vaclovas Dvaržekas. Medžiotojų būrelių tradicijos Endriejavo apylinkėse.*
- 900 *Grażina Žumbakienė. Medžiai ir gėlės sodybose*
- 918 *Juozas Beniulis. Paskutinis Oginskio vežikas*
- 923 *Virginijus Jocys. Apie Kazio Grikšo (1923 03 04–2004 03 15) atsiminimus*
- 929 *Kazys Grikšas. Geografinė ir etnografinė Endriejavo aplinka, kurioje teko augti, bręsti ir gyventi*
- 1005 *Dovilė Blaževičiūtė. Senieji medžio meistrai bei kitos etnografinės smulkmenos*
- 1015 *Vilma Balsytė. Endriejavo apylinkių vestuvių papročiai*
- 1035 *Antanas Ruškys. Ūkininkavimo tradicijos Auksoro kaime XX a. pradžioje*
- 1044 *Kazys Kęstutis Šiaulytis. Šv. Andriejaus miestelis*
- 1048 *Virginijus Jocys. Vieno kryžiaus istorija*

IŽYMŪS ŽMONĖS

- 1057 *Oksana Laurutyte. Elenos Adomavičienės žemuogių smilga*
- 1079 *Kazys Misius. Kunigo Jono Laboko iš Rudgalvių nuopelnai katalikybei ir jos šventovei Šv. Onos bažnyčiai*
- 1087 *Aldonas Pupkis. Endriejaviškiai Andrius Ašmantas ir Petras Navardaitis*
- 1097 *Eugenija Selskienė. Antanas Žemgulis – gamtos harmonijos ir moksleivių šurmulio paviliotas*
- 1104 *Kalbininko iš Žemgulių Algirdo Ruškio mintys apie kalbą ir gyvenimą. Kalbino Ivona Žiemytė*
- 1113 *Aldona Vasiliauskienė. Antanas Ruškys – meniškos prigimties asmenybė iš Žemaitijos*
- 1148 *Pažinoti Praną Piauloką buvo laimė. Parengė Oksana Laurutyte*

- 1166 Mykolas Dromantas – jaučiantis laiko pulsą kraštietis.
Parengė Antanas Žemgulis
- 1169 Zina Stanislava Petrikenė (Ruškytė) – meile ir asmeniniu pavyzdžiu. *Parengė Antanas Žemgulis*
- 1173 *Stanislovas Buchaveckas*. Apie mokytoją Kazimierą Gudauską ir jo šeimą
- 1183 *Aldona Vasiliauskienė*. Žemaitis iš Endriejavo Edvardas Turauskas: politikas, mokslininkas, visuomenės veikėjas, krikščioniškųjų vertybių puoselėtojas
- 1214 *Bronislava Jurgaitienė (Kryževičiūtė)*. Kazimieras Vytautas Kryževičius (1930 11 21–2004 09 12) niekuomet nenusutojęs tikėti Lietuvos ateitimi
- 1220 Stasys Gentvilas – ūkininkas, publicistas, Lietuvos patriotas.
Parengė Kostas Fedaravičius
- 1224 „Man gaila tų medžių, kurie šnarėjo ant Pyktiškės kalno“. *Endriejaviškį Augustą Uktverį, savaitraščio „Žalioji pasaulis“ vyriausiąjį redaktorių, kalbino Antanas Žemgulis*
- 1229 Petras Dirgėla: „Jeigu jaunimas norės...“ *Rašytoją kalbino Virginijus Jocys*
- 1239 Zenonas Stanevičius: „Visuomenės fizine ir dvasine sveikata turime rūpintis kiekvienas atskirai ir visi kartu“. *Parengė Antanas Žemgulis*
- 1243 *Rima Noreikienė (Lapaitė), Antanas Žemgulis*. Apie darbščia, kūrybingą, gausią Lapių šeimą
- 1258 Steponas Ašmontas: „Žmogus gali daug pasiekti, jei jis yra darbštus ir turi talentą“. *Fiziką profesorių Steponą Ašmontą kalbino Virginijus Jocys*
- 1274 *Alfonsas Laurinavičius*. Mano gyvenimas kaip senoji Žvelsa – tai teka užliedama pievas, tai visai dingsta po liūliuojančia lankos velėna
- 1288 Stasys Bočkus: „Dar neužgeso Mikų kaimo kalvės žaizdras...“ (Apie profesorių, metalų specialistą Stasį Bočką). *Parengė Virginijus Jocys*
- 1293 Vienas iš Endriejavo Dromantų – žemės ūkio inžinerijos profesorius Jonas Dromantas. *Parengė Virginijus Jocys*
- 1296 Mindaugas Saulius Venslauskas: „Vytauto Didžiojo Universitetas (VDU) turi tapti ne tik darbo vieta, bet gyvenimo būdu“ (Apie profesorių, biofiziką Mindaugą Saulių Venslauską). *Parengė Virginijus Jocys*
- 1299 Kūrėjai iš Endriejavo. *Parengė Antanas Žemgulis, Virginijus Jocys*
- 1309 Elena ir Edvardas Turauskai, etiketas, fotografija ir Žemaičių plentas (Prisiminimai ir pamąstymai). *Parengė Virginijus Jocys*

- 1329 Knygnešiai, gimę ar gyvenę Endriejavo valsčiuje, 1864–1904 m. platinę ar laikę lietuvišką spaudą ir už tai nukentėję. *Parengė Virginijus Jocys*
- 1333 *Virginijus Jocys*. Endriejaviškiai savanoriai ir kiti kariai
- 1342 Biografijų sąvadas. *Parengė Antanas Žemgulis, Kazys Misius, Virginijus Jocys*
- 1353 Straipsnių, aprobuotų monografijų serijos „Lietuvos valsčiai“ Mokslo darbų komisijos, reziumė anglų kalba
- 1357 Straipsnių autoriai
- 1360 Santrumpos ir sutrumpinimai
- 1364 *Petras Jonušas*. Monografijų finansavimas
- 1369 Asmenvardžių rodyklė. *Sudarė Gabija Bruzgytė, Virginijus Jocys*
- 1390 Vietovardžių rodyklė. *Sudarė Gabija Bruzgytė, Virginijus Jocys, Albinas Masaitis*
- 1396 Buvusio Endriejavo valsčiaus žemėlapis. *Sudarė Lidija Kavaliauskienė*
- 1397 Endriejavo seniūnijos kaimų išsidėstymo schema. *Sudarė Lidija Kavaliauskienė*
- 1398 Buvusių Lietuvos valsčių žemėlapis
- 1400 Buvusių „Lietuvos valsčių“ abėcėlinis sąrašas
- 1402 Buvusių „Lietuvos valsčių“ teritorinis sąrašas
- 1404 Apie seriją „Lietuvos valsčiai“
- 1407 Apie seriją „Lietuvos valsčiai“ (anglų k.)
- Po spausdinimo pastebėtų klaidų ir netikslumų taisymas*

Spalvotos iliustracijos – p. 441–456. Sudarė Virginijus Jocys, Kazys Kęstutis Šiaulytis